

Sygn. akt V ACa 306/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 marca 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Strugała (spr.)
Sędziowie:	SA Artur Lesiak SA Elżbieta Milewska - Czaja
Protokolant:	stażysta Angelika Ragus

po rozpoznaniu w dniu 17 marca 2021 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko D. Z.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 6 lutego 2020 r. sygn., akt XV C 790/19

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a. w punkcie I. (pierwszym) w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 123.592, 80 zł (sto dwadzieścia trzy tysiące pięćset dziewięćdziesiąt dwa złote osiemdziesiąt groszy) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 maja 2019 r. do dnia zapłaty,

b. w punkcie II. (drugim) w ten sposób, że: zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 11.597 zł (jedenaście tysięcy pięćset dziewięćdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 10.230 zł (dziesięć tysięcy dwieście trzydzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Elżbieta Milewska-Czaja SSA Anna Strugała SSA Artur Lesiak

Sygn. akt V ACa 306/20

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniósł w dniu 4 czerwca 2019 r. do Sądu Okręgowego w Gdańsku pozew przeciwko pozwanemu D. Z. o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 127.592 zł, 80 gr. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 10 maja 2017 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód podał, że między stronami została zawarta w dniu 4 września 2014 r. umowa o kredyt gotówkowy na okres 84 miesięcy. Pozwany nie wywiązał się ze swoich obowiązków wynikających z umowy kredytowej i tym samym powstało zadłużenie po stronie pozwanej. Powód skorzystał ze swoich uprawnień i wypowiedział umowę pismem z dnia 7 lutego 2017 r. Następnie wezwał do zapłaty wszystkich należności wynikających z umowy kredytowej. Roszczenie powoda stało się wymagalne w dniu 10 maja 2017 r. po upływie 30 dniowego terminu wypowiedzenia umowy. Na dochodzone kwoty składają się 114.852 zł, 71 gr. tytułem należności głównej, 6.430 zł, 90 gr. tytułem odsetek kapitałowych oraz kwota 2.309 zł, 19 tytułem odsetek za opóźnienie – odsetek umownych w wysokości 10 % w skali roku.

Pozwany D. Z. w odpowiedzi na pozew z dnia 29 października 2019 r. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania. Pozwany zakwestionował samą prawidłowość zawarcia umowy z powódką. Zdaniem pozwanego powód nie przedstawił oryginału umowy kredytowej, pełnomocnictw dla osób zawierających w imieniu powódki umowę z pozwanym. Pozwany podniósł, iż osoby podpisujące umowę nie miały stosownych pełnomocnictw, a zawarta umowa jest nieważna. Pozwany zakwestionował także istnienie przesłanek do wypowiedzenia umowy kredytowej. Zakwestionował istnienie i wysokość wierzytelności dochodzonej przez bank. Jedynym dokumentem wskazującym na zadłużenie jest wyciąg z ksiąg banku, który w postępowaniu cywilnym nie posiada waloru dokumentu urzędowego na mocy art. 95 ust. 1 a ustawy prawo bankowe. Zatem wyciąg z ksiąg banku ma walor jedynie dokumentu prywatnego. Ponadto na rozprawie w dniu 28 stycznia 2020 r. pełnomocnik pozwanego podniósł, że wyciąg z ksiąg banku został podpisany przez osobę, która w dniu jego wystawienia nie posiadała pełnomocnictwa do występowania w imieniu banku. Tym samym powód nie wykazał istnienia wierzytelności co do zasady jak i co do wysokości. Nie wykazał także wysokości poszczególnych składników dochodzonego roszczenia – należność główna, odsetki oraz ich wysokości.

Wyrokiem z dnia 6 lutego 2020r. Sąd Okręgowy w Gdańsku:

I. powództwo oddalił;

II. zasądził od powoda (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz pozwanego D. Z. kwotę 5.400 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego .

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach:

Powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. zawarł w dniu 4 września 2014 r. z pozwanym D. Z. umowę kredytu gotówkowego nr (...). Na podstawie tej umowy bank stawił do dyspozycji pozwanemu kwotę 148.350 zł. Umowa została zawarta na okres do dnia 6 września 2021 r. Kredytobiorca miał spłacać kredyt w 84 równych ratach po 2.712 zł. 51 gr . każda rata . Termin spłaty pierwszej raty kredytu przypadał na 12 sierpnia 2014 , zaś ostatni dzień na 6 września 2021 r. Umowa mogła zostać wypowiedziana przez bank w przypadku braku wywiązywania się przez pozwanego z umowy, w szczególności braku spłaty rat kredytowych. Przy czym wypowiedzenie umowy powinno być poprzedzone osobnym wezwaniem do zapłaty zaległych rat i należności. Okres wypowiedzenia umowy wynosił 30 dni od dnia doręczenia przez bank oświadczenia o wypowiedzeniu umowy. Umowa została zawarta w siedzibie pośrednictwa kredytowego (...) przez pracowników tej instytucji – referenta P. S. i doradcę K. N.. D. Z. umowę podpisał osobiście. Powodowy bank uruchomił kredyt, przekazując kwotę kredytu na rachunek nr (...)

W dniu 8 grudnia 2016 r. powód wystosował do pozwanego wezwanie do zapłaty, z którego wynikało, iż zadłużenie pozwanego z tytułu umowy kredytu wynosi 4.957 zł, 27 gr. Bank wezwał pozwanego do zapłaty tej kwoty w terminie

14 dni. Jednocześnie uprzedził o możliwości wystąpienia o restrukturyzację umowy kredytowej. Wezwanie zostało podpisane przez menadżera Wydziału (...) B. M. i zastępcę dyrektora ds. (...)P. K..

W dniu 7 lutego 2017 r. powodowy bank wypowiedział umowę kredytową opisaną wyżej z powodu braku wpłaty zaległości, której uiszczenie było sygnalizowane poprzednim wezwaniem. Jednocześnie bank wezwał pozwanego do uiszczenia, po upływie terminu wypowiedzenia następujących kwot: 114.852 zł, 71 gr. tytułem niespłaconego kapitału, 3.829 zł, 47 gr. tytułem odsetek. Oświadczenie o wypowiedzeniu umowy zostało opatrzone podpisem tych samych osób jak wezwanie do zapłaty. Oświadczenie o wypowiedzeniu umowy zostało doręczone D. Z..

W dniu 27 grudnia 2019 r. (...) z siedzibą w W. zgłosił swoje wstąpienie do sprawy w charakterze powoda w trybie art. 192 pkt. 3 k.p.c. . Wskazał, że 31 października 2019 r. zawarł z dotychczasowym powodem – (...) SA w W. umowę cesji wierzytelności objętej niniejszym sporem. Tym samym posiada on interes prawny we wstąpieniu do niniejszego procesu. Pozwany D. Z. na rozprawie w dniu 28 stycznia 2020 r. nie wyraził zgodę na zmianę podmiotową w toku postępowania i na wstąpienie nabywcy wierzytelności do postępowania w charakterze powoda.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy ustalił na podstawie całego materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy, a w szczególności na podstawie dokumentów złożonych przez stronę powodową

Sąd a quo oparł się jedynie na dokumentach prywatnych w postaci umowy kredytowej, i załączników do niej (regulaminu kredytowania i harmonogramu spłat), wezwań do zapłaty, wypowiedzenia umowy z dowodami doręczenia. Zgodnie z art. 245 k.p.c. dokument prywatny podpisany przez daną osobę stanowi dowód tego, że osoba podpisana na dokumencie złożyła oświadczenie tej treści. Co do tych dokumentów, to ich treść jest jasna i klarowna, są one opatrzone podpisami imiennymi wraz ze wskazaniem funkcji pełnionej w strukturach banku. Co do umowy pozwany generalnie nie kwestionował jej treści, a jedynie skuteczności jej podpisania ze strony banku. Zdaniem Sądu Okręgowego z tych względów mógł się oprzeć na treści umowy, aby ustalić jakie były ustalenia między stronami odnośnie umowy kredytowej, tym bardziej że była to umowa typowa, oparta na wzorcach umownych i oferowana powszechnie konsumentom. korespondencji

Sąd I instancji wskazał, że nie oparł się na dokumencie prywatnym jakim jest wyciąg z ksiąg banku wystawiony w dniu 11 lipca 2017 r, z którego wynika zadłużenie pozwanego w wysokości 114.852 zł, 71 gr. z tytułu kapitału, 6.430 zł, 90 gr z tytułu odsetek za korzystanie z kapitału i 2.309 zł, 19 gr. z tytułu odsetek za opóźnienie. Zgodnie z art. 95 ust. 1 ustawy prawo bankowe księgi rachunkowe banków i oparte na ich podstawie wyciągi opatrzone pieczęcią banku i podpisane przez osoby upoważnione do składania oświadczenia w zakresie praw majątkowych banków mają moc dokumentów urzędowych....” Zgodnie z ust. 1 a moc urzędowa wyciągu z ksiąg banków nie obowiązuje w postępowaniu cywilnym. Zatem w niniejszym postępowaniu wyciąg z ksiąg banku posiada status dokumentu prywatnego. Aby uznać wyciąg z ksiąg banku za dokument i nadać jemu taki status, dokument powinien wskazywać wysokość zobowiązań wynikających z ksiąg bankowych, być opatrzony pieczęcią banku i być podpisany przez osoby upoważnione do składania oświadczeń majątkowych w imieniu banku. Zdaniem Sądu Okręgowego przedłożony dokument na k 23 posiada jedynie dwie z opisanych tu trzech cech, tzn. zawiera informację o stanie zadłużenia pozwanego w zakresie należności głównej i odsetek, jest opatrzony pieczęcią banku, lecz nie posiada podpisu osoby upoważnionej do składania oświadczeń w zakresie praw majątkowych banku. Dokument ten jest podpisany bowiem przez D. J., która wprawdzie posiadała pełnomocnictwo do podpisywania wyciągów z ksiąg banków od osób uprawnionych do reprezentacji banku i składania oświadczeń co do praw majątkowych banku, lecz pełnomocnictwo to zostało udzielone po wystawieniu wyciągu z ksiąg banku – vide pełnomocnictwo k 24. Zatem powód nie wykazał, aby dokument ten mógł być traktowany jako wyciąg z ksiąg banku potwierdzający aktualny stan zadłużenia pozwanego. Nie zostało bowiem wykazane, że na dzień wystawienia dokumentu osoba pod nim podpisana miała uprawnienia i była upoważniona do wystawiania takich dokumentów.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że skorzystał z akt XV C 322/19 jedynie w zakresie prześledzenia postępowania jakie było prowadzone przed Sądem Rejonowym Lublin Zachód w zakresie elektronicznego postępowania upominawczego i na

skutek sprzeciwu pozwanego została przekazana do postępowania zwykłego do Sądu Okręgowego w Gdańsku. Na skutek nie uzupełnienia braków formalnych zostało ono postanowieniem z dnia 3 czerwca 2019 r. umorzone. Obecne postępowanie jest zaś w sensie merytorycznym kontynuacją tamtego postępowania. W aktach tych nie znajdują się żadne dokumenty relewantne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sąd Okręgowy pominął także dowód z przesłuchania pozwanego D. Z. albowiem mimo prawidłowego wezwania na rozprawę w dniu 19 listopada 2019 r. nie stawił się na nią i nie składał usprawiedliwienia.

Odnośnie przekształceń podmiotowych w sprawie i skuteczności wstąpienia do sprawy (...) z siedzibą w W. Sąd Okręgowy zważył, że pismo z zamiarem wstąpienia zostało skierowane w dniu po doręczeniu pozwu stronie przeciwnej. Zgodnie z art. 192 k.p.c. okoliczność ta powoduje pewne skutki procesowe min. zakazu wszczynania o to same roszczenie między tymi samymi stronami sprawy. Od dnia doręczenia pozwu następuje stan zawisłości sprawy, co skutkuje odrzuceniem pozwu w przypadku skierowania sprawy o to samo roszczenie przeciwko tym samym osobom. Poza tym zgodnie z pkt. 3 art. 192 k.p.c. fakt zbycia rzeczy lub prawa objętego sporem nie ma wpływu na bieg postępowania, z tym że nabywca rzeczy lub prawa może wejść w miejsce zbywcy za zezwoleniem strony przeciwnej. Oznacza to, że sąd prowadzi postępowanie i wydaje wyrok o dane roszczenie między dotychczasowymi stronami, chyba, że strona przeciwna zgodzi się na wejście do sprawy nabywcy rzeczy lub wierzytelności w miejsce dotychczasowej strony. W omawianym przypadku (...) z siedzibą w W. powoływał się na fakt nabycia w dniu 31 października 2019 r. w drodze umowy cesji wierzytelności objętej sporem między stronami. Zatem o ile wykazałby on fakt nabycia tej wierzytelności mógłby wejść do procesu w charakterze strony powodowej. Wejście to odbywa się jednak za zezwoleniem strony przeciwnej. Pozwany D. Z. zaś w terminie wyznaczonym mu przez Sąd odmówił wstąpienia temu podmiotowy wejścia do sprawy. Zatem wstąpienie to nie może być skuteczne i sprawa dalej do zamknięcia rozprawy i do wydania wyroku toczyła się w dotychczasowym układzie podmiotowym. Dlatego też sąd nie może uznać pisma procesowego złożonego w dniu 6 lutego 2020 r. za wywołującego jakiegokolwiek skutki w procesie, albowiem po pierwsze nie pochodzi ono od strony uczestniczącej w procesie, po drugie zostało ono złożone po zamknięciu rozprawy, zaś dostarczone przewodniczącemu już po ogłoszeniu wyroku.

Przechodząc do oceny prawnej Sąd Okręgowy wskazał, że powód dochodził należności pieniężnych wywodzących się z wierzytelności powstałych w wyniku rozwiązania umowy kredytowej i opartych na obowiązku zwrotu świadczeń przez pozwanego po rozwiązaniu umowy. Pozwany podniósł nieskuteczność zawartej umowy kredytowej, albowiem została ona zawarta w siedzibie pośrednictwa kredytowego (...) przez osoby zatrudnione przez ten podmiot. Zatem umowa zdaniem pozwanego nie została podpisana przez osoby uprawnione do reprezentacji banku, i tym samym brak jest oświadczenia woli banku, co powoduje brak zawiązania się węzła prawnego w postaci stosunku prawnego jakim jest umowa. Poza tym brak jest domniemania zawarcia umowy w lokalu przedsiębiorstwa jako wiążącej, albowiem była ona zawarta poza lokalem banku. Sąd Okręgowy nie podzielił tego stanowiska. Sąd ten zważył, że umowa była wykonywana, kwota kredytu została postawiona do dyspozycji kredytobiorcy – pozwanego. Następnie powodowy bank dokonywał czynności upominawczych, zmierzających do zapłaty zaległości oraz umowę wypowiedział. Można zatem zastosować tutaj domniemanie faktyczne, że skoro umowa była wykonywana, zaś zarówno bank jak i pozwany czuli się umową związani i ją wykonywali przez okres kilku lat, to umowa ta została zawarta w sposób prawnie przepisany, zaś osoby podpisane pod umową w imieniu banku posiadały odpowiednie, prawem przewidziane pełnomocnictwa od osób upoważnionych do reprezentacji banku. Poza tym banki stanowią bardzo sformalizowaną strukturę w systemie instytucji finansowych poddanych różnym, szczególnym reżimom i należy domniemywać, że nie realizowałyby umowy bank, który uważał, że umowa została zawarta bez prawem przewidzianych pełnomocnictw. Należy z tego wyciągnąć wniosek, że pełnomocnictwa takie istniały, lecz nie zostały sądowi przedłożone. Poza tym wprawdzie art. 69 ust. 2 ustawy prawo bankowe przewiduje obowiązek zawarcia umowy kredytu na piśmie, to jednak nie wskazuje rygoru nieważności umowy, co zgodnie z art. 73 i 74 k.c. powoduje jedynie pewne skutki procesowe, nie powodując jej nieważności.

Należy przyznać jednak racje pozwanemu D. Z. powołującego się na brak wykazania wysokości wierzytelności. W ocenie Sądu Okręgowego, wobec niemożności oparcia się na wyciągu z ksiąg banków z powodów jakie Sąd ten opisał wyżej w aktach sprawy brak jest dokumentu lub dokumentów opartych na wiarygodnych źródłach (chociażby

z zapisów księgowych widniejących w księgach banku dotyczących obsługi tej umowy) wskazujących na istnienie zaległości w spłacie kredytu, jej wysokości, tym samym zaistnienie przesłanek do wypowiedzenia umowy kredyt. Nadto nawet przy założeniu skuteczności wypowiedzenia umowy powód nie wykazał żadnych elementów swojego roszczenia – wysokości zaległego kapitału, odsetek kapitałowych lub odsetek za opóźnienie. Tym samym roszczenie nie zostało wykazane jako istniejące zarówno co do zasady, jak i co do wysokości.

Apelację od tego wyroku złożył powód, zaskarżając go w części tj. w zakresie punktów III i IV, zarzucając naruszenie prawa procesowego, mające wpływ na rozstrzygnięcie:

- art. 245 K.P.C. przez błędne zastosowanie skutkujące nie przyznaniem mocy dowodowej, a co za tym idzie pominięciem dowodów w postaci Wyciągu z Ksiąg Bankowych i rozstrzygnięciem sprawy w oparciu o pędnie ustalony stan faktyczny,

-art. 227 K.P.C. w związku z art. 245 K.P.C. przez brak jego zastosowania skutkujący nieprzyznaniem mocy dowodowej, a co za tym idzie zupełnym pominięciem dowodu w postaci elektronicznego zestawienia operacji,

-art. 231 § 1 K.P.C. w związku z art. 328 § 1 K.P.C. przez brak jego zastosowania skutkujący uznaniem, że osoba podpisana pod wyciągiem z ksiąg bankowych nie posiadała umocowania w dacie wyciągu,

- art. 7 § 3 Prawa Bankowego w związku z art. 233 § 1 K.P.C. przez brak jego zastosowania skutkujący pominięciem wyciągu z ksiąg bankowych oraz elektronicznego zestawienia operacji, a w konsekwencji oddalenia powództwa.

Jednocześnie skarżący wniósł o dopuszczenie dowodu w postaci pełnomocnictwa dla pracownika Powoda w osobie D. J. nr (...) z dnia 15 lipca 2016 r. Powołany dowód Powód zgłasza na okoliczność skutecznego wypowiedzenia umowy kredytu.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł:

1) na podstawie art. 368 §1 pkt 5 k.p.c. o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania za I i II instancję, w tym kosztów z tytułu zastępstwa procesowego wg. norm przypisanych,

2) na podstawie art. 374 k.p.c. o przeprowadzenie rozprawy;

ewentualnie

1) w przypadku, gdyby Sąd II instancji nie znalazł podstaw do rozstrzygnięcia merytorycznego, uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji wraz z pozostawieniem powyższemu Sądowi rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania.

W odpowiedzi na apelację pozwany domagał się jej oddalenia oraz zasądzenia kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył co następuje:

W ocenie Sądu Apelacyjnego apelacja powoda była zasadna.

Zarzuty apelacji strony powodowej jako, że dotyczyły naruszenia przepisów prawa procesowego i zmierzały do podważenia odmowy wiarygodności złożonego do akt sprawy Wyciągu z Ksiąg Bankowych oraz pominięcia elektronicznego zestawienia operacji wymagały łącznego omówienia.

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Okręgowy dokonując ustaleń faktycznych pominął dowód z Wyciągu z Ksiąg Bankowych powodowego Banku, bowiem powód nie wykazał, że dokument ten zgodnie z treścią art. 95 ust. 1 ustawy Prawo bankowe został podpisany przez osobę uprawnioną do składania oświadczeń majątkowych w imieniu banku. Jednocześnie Sąd Okręgowy zaznaczył, że okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy ustalił

na podstawie całego materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy, a w szczególności na podstawie dokumentów złożonych przez stronę powodową. Z tym stwierdzeniem nie sposób się zgodzić, skoro Sąd meriti wyjaśnił, że pominął dowód z Wyciągu z Ksiąg Bankowych. Ponadto skarżący trafnie zarzuca, że Sąd Okręgowy w warstwie ustaleń faktycznych pominął również dowód w postaci elektronicznego zestawienia operacji. Słusznie zatem skarżący zarzuca naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. skoro ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego jak się okazało nie była wszechstronna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie ulega wątpliwości, że tego rodzaju dowód mógł stanowić podstawę ustaleń faktycznych.

Przede wszystkim przepis art. 7 ust. 2 ustawy Prawo bankowe dopuszcza sporządzanie dokumentów związanych z czynnościami bankowymi na informatycznych nośnikach informacji. Sporządzanie dokumentów można rozumieć jako czynność faktyczną, przy czym dokumenty te mogą zawierać oświadczenia woli, jak też będąc związane z czynnościami bankowymi, nie zawierać żadnych oświadczeń woli, a tylko np. oświadczenia wiedzy. Powyższa regulacja oznacza, że każdy dokument bankowy może przybrać postać elektroniczną w miejsce formy papierowej. Dotyczy to wszelkich dokumentów związanych z czynnościami bankowymi. Przy czym zastrzega się w odniesieniu do wszystkich dokumentów związanych z czynnościami bankowymi, które będą sporządzone na informatycznych nośnikach informacji, konieczność utrwalania, przechowywania oraz przekazania w sposób należyty, jak również zabezpieczania dokumentów sporządzonych na elektronicznych nośnikach informacji. Powód wprawdzie nie dołączył do akt sprawy zestawienia operacji na informatycznym nośniku danych w postaci np. płyty CD, nie mniej jednak załączył wydruk komputerowy zawierający te dane.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości pogląd (por. wyrok SN z dn. 5.11.2008 r., sygn. I CSK 138/08; wyrok SN z dn. 9.09.2016 r., sygn. V CSK 13/16), że art. 309 k.p.c. ma zastosowanie do niepodpisanych wydruków komputerowych, a takimi są wyciągi z rachunków bankowych i zestawienia operacji na tych rachunkach. Nie wiąże się ono z domniemaniami, jakie towarzyszą dokumentom (art. 244 k.p.c., art. 245kpc), jednakże świadczą one o istnieniu zapisu komputerowego określonej treści w chwili dokonywania wydruku (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 8 lutego 2019 r., I ACa 767/18 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 14 lutego 2019 r., I ACa 363/18).

W konsekwencji stwierdzić należy, że dopuszczenie tego rodzaju dowodu było możliwe w świetle brzemienia art. 309 k.p.c., a jego pominięcie wskazuje, że wbrew stanowisku Sądu Okręgowego nie poczynił on ustaleń w oparciu o cały zgromadzony w sprawie materiał dowodowy.

Odnosząc się do pominięcia dowodu w Wyciągu z Ksiąg Bankowych powodowego Banku należy zaznaczyć, że w odpowiedzi na pozew pozwany nie zakwestionował faktu, że osoba, która podpisała ten dokument nie była uprawniona do składania oświadczeń majątkowych w imieniu Banku. Tego rodzaju zarzut został przez pełnomocnika strony pozwanej sformułowany dopiero na rozprawie w dniu 28 stycznia 2020r., na której nie był obecny pełnomocnik strony powodowej. Pozwany nie przedstawił tego zarzutu w terminie określonym mu w zarządzeniu z dnia 23 września 2019r. W konsekwencji jeżeli Sąd Okręgowy zarzut ten uznał za skuteczny i na tyle ważki, że doprowadził on do oddalenia powództwa, to nie powinien był w dniu 28 stycznia 2020r. zamykać rozprawy, lecz ją odroczyć zakreślając stronie powodowej termin na ustosunkowanie się do tego nowego zarzutu i złożenie ewentualnych wniosków dowodowych. W tych okolicznościach wbrew stanowisku pozwanego, wniosek o dopuszczenie w postępowaniu apelacyjnym dowodu z pełnomocnictwa udzielonego D. J. w dniu 15 lipca 2016r. nie może być uznany za spóźniony w rozumieniu art. 381 k.p.c. Przyjęcie przeciwnego stanowiska podważyłoby fundamentalną zasadę równości stron procesu cywilnego, bowiem doszłoby do uwzględnienia żądań jednej ze stron w oparciu o spóźnione zarzuty, zamykając stronie przeciwnej możliwość dowiedzenia okoliczności przeciwnych w reakcji na te spóźnione zarzuty.

Z tych też względów Sąd Apelacyjny dodatkowo ustalił co następuje:

Pozwany począwszy od dnia 5 października 2014r. dokonał spłaty kredytu w łącznej kwocie 60.557,88 zł. Ostatniej wpłaty w kwocie 385,86 zł dokonał w dniu 6 października 2016r. Zgodnie z harmonogramem spłaty, stanowiącym

załącznik do umowy kredytu nr (...) na dzień 6 października 2016r. przypadał termin spłaty 25 raty, przy czym raty miały być płacone w kwotach po 2.712,51 zł każda. W dniu 11 lipca 2017r. powód wystawił Wyciąg z Ksiąg Bankowych (...) S.A. NR (...), w którym stwierdza się, że w księdze bankowej w dziale wierzytelności ujawniona jest jako wierzytelność Banku kwota 123.592,80 zł przysługująca od D. Z., na którą składa się: 114.852,71 zł tytułem należności głównej, 6.430,90 zł tytułem odsetek umownych naliczonych od kapitału w wysokości 114.852,71 zł za okres od 2016-10-10 do 2017-05-10 wg. stopy procentowej w wysokości 10% w skali roku, 2.309,19 zł tytułem odsetek karnych umownych naliczonych za okres od 2017-05-11 do 2017-07-11, od zadłużenia przeterminowanego w wysokości 114.852,71 zł wg. stopy procentowej w wysokości 10% w skali roku. Ponadto wskazano, że od powyższego zobowiązania w kwocie 123.592,80 zł Bankowi przysługują odsetki ustawowe, naliczane według norm przepisanych od dnia następnego po dniu wystawienia tego Wyciągu z Ksiąg Bankowych do dnia całkowitej spłaty zadłużenia. Wyciąg z Ksiąg Bankowych został opatrzony pieczęcią imienną oraz podpisem D. J.. Na mocy pełnomocnictwa z dnia 15 lipca 2016r. nr (...) udzielonego w imieniu (...) przez wiceprezesów zarządu L. L. oraz J. G. D. J. była upoważniona między innymi do samodzielnego podpisywania wyciągów z ksiąg bankowych z limitem do 3.000.000 zł. Zasady reprezentacji w powodowej spółce zostały ustalone w ten sposób, że do samodzielnej reprezentacji upoważniony jest prezes zarządu, natomiast wiceprezesi i pozostali członkowie zarządu są uprawnieni do reprezentacji powoda dwuosobowo, przy czym podpis jednego członka zarządu może być zastąpiony podpisem prokurenta lub pełnomocnika działającego w granicach umocowania.

(dowód: odpis KRS powoda k- 16-17, Wyciąg z Ksiąg Bankowych k- 23, elektroniczne zestawienie operacji k- 50-52, pełnomocnictwo k- 170)

W ocenie Sądu Apelacyjnego w przedmiotowej sprawie Wyciąg z Ksiąg Bankowych powodowego Banku stanowił źródło wiarygodnych ustaleń faktycznych. Powód na etapie postępowania apelacyjnego wykazał, że osoba, która podpisała ten dokument była uprawniona do składania oświadczeń majątkowych w imieniu Banku, przy czym zostało już wyjaśnione, że dowodu tego nie można uznać za spóźnionego.

Odnosząc się do kwestii mocy dowodowej tego dokumentu trzeba zaznaczyć, że jak stanowi art. 95 ust. 1a prawa bankowego, moc prawna dokumentów urzędowych, o której mowa w ust. 1, nie obowiązuje w odniesieniu do dokumentów wymienionych w tym przepisie w postępowaniu cywilnym. Ocena wiarygodności dowodu z dokumentów banku wskazanych w art. 95 ust. 3-6 prawa bankowego powinna nastąpić po wszechstronnym rozważeniu całego materiału dowodowego, w tym także okoliczności, że banki podlegają nadzorowi bankowemu.

Wprawdzie wyciąg z ksiąg bankowych nie ma mocy prawnej dokumentu urzędowego w postępowaniu, jednak jako dokument prywatny (art. 245 k.p.c.) może stanowić podstawę ustaleń w sprawie, jeżeli koresponduje z innymi dowodami świadczącymi o zawarciu umowy kredytu, postawieniu środków z kredytu do dyspozycji kredytobiorcy, czy dokumentami potwierdzającymi wysokość wpłat na poczet rat kredytu. Zaprzeczenie prawdziwości dokumentu prywatnego w postaci sporządzonego prawidłowo i zgodnie z kompetencją ustawową wyciągu z ksiąg rachunkowych nie może polegać na samym zanegowaniu istnienia lub wysokości długu, jeśli z pozostałych dowodów przedłożonych przed bank wynika fakt zawarcia umowy kredytu, jej wysokość, ustalone przez strony warunki spłaty, a także wykaz i sposób zarachowania kilku dokonanych przez dłużnika wpłat. Zatem pomimo, iż na mocy art. 95 ust. 1 a prawa bankowego, wyciągi z ksiąg bankowych w postępowaniu cywilnym nie posiadają waloru dokumentów urzędowych, to przy uwzględnieniu szeregu regulacji o charakterze szczególnym dotyczących funkcjonowania banków, a także w zakresie dotyczącym prowadzenia ksiąg bankowych, prawdopodobieństwo prowadzenia tych ksiąg przez banki w sposób nierzetelny, nieodzwierciedlający faktycznego zadłużenia kredytobiorcy jest minimalna. Dla odparcia prawidłowości danych stwierdzonych w tego rodzaju dokumencie prywatnym, co do zasady, nie jest wystarczające samo zaprzeczenie, że odzwierciedla on faktyczny stan zadłużenia.

W przedmiotowej sprawie powód nie ograniczył się przy tym do oparcia swojego roszczenia jedynie na powyższym dokumencie. Przedłożył między innymi umowę, harmonogram spłaty, dokumenty w postaci wezwania do zapłaty. Powód dopełnił w związku z tym obowiązków wynikających z art. 75c ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, czego zresztą pozwany nie kwestionował. Pozwany przede wszystkim, pomimo zgłoszenia w toku postępowania przed

Sadem Okręgowy licznych zarzutów, nie kwestionował faktu, że otrzymał wezwanie do zapłaty z dnia 8 grudnia 2016r. Powód dołączył ponadto wypowiedzenie umowy kredytu wraz z dowodem doręczenia pozwanemu. Kolejne elementy materiału dowodowego wykazujące wysokość dochodzonej wierzytelności to elektroniczne zestawienie operacji, z którego wynika w jakich datach i w jakich kwotach oraz do kiedy pozwany spłacał raty kredytu. Dokument ten potwierdza zasadność wezwania do zapłaty z dnia 8 grudnia 2016r.

Pozwany kwestionując zasadność powództwa ograniczył się jedynie do negowania okoliczności stanowiących podstawę żądania. Zakwestionował nawet prawidłowość zawarcia umowy, pomimo, że z elektronicznego zestawienia operacji wynika, że kwota kredytu została mu udostępniona, kwestionował zasadność wypowiedzenia umowy, ostatecznie stwierdzając, że powód nie wykazał skuteczności zawartej umowy oraz wysokości dochodzonej wierzytelności. Pozwany poza ogólnym zakwestionowaniem przedstawionych dokumentów nie odniósł się do wyliczenia żądanej przez powoda kwoty. Nie wskazywał ani nie wykazywał, że dokonał spłaty kredytu w innej niż przedstawił to powód wysokości czy terminie, pozwany w tym zakresie pozostał całkowicie bierny. Zatem należy wyjaśnić, że wobec zmiany już od dnia 1 lipca 1996 r. przepisów kodeksu postępowania cywilnego rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzenia w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń strony i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.) - por. wyrok SN z dn. 17.12.1996 r., sygn. I CKU 45/96. Wprawdzie pozwany domagał się zobowiązania strony powodowej do przedstawienia dokładnego wyliczenia dochodzonego pozwem roszczenia (vide k- 69). Trzeba jednakże stwierdzić, że wysokość należności głównej i odsetek oraz sposobu ich obliczenia wynikała z Wyciągu z Książ Bankowych, przy uwzględnieniu wydruku komputerowego z historii rachunku bankowego utworzonego dla obsługi tego kredytu, treści umowy oraz harmonogramu spłaty kredytu. Z § 11 umowy kredytu wynikało prawo powoda do naliczania odsetek karnych zgodnych z tabelą stóp procentowych, przy czym w dniu zawarcia umowy oprocentowanie to wynosiło 13,29%. Ponadto z § 4 ust. 3 umowy wynikała kolejność w jakiej będą zaliczane poszczególne wpłaty na pokrycie zobowiązań. Powód wykazał zarówno w zakresie należności głównej, jak i należności odsetkowej, liczonej zgodnie z postanowieniami umowy kredytowej wysokość zobowiązania pozwanego.

Nie można pominąć faktu, że pozwany w toku postępowania przed Sądem I instancji nie zaprzeczał, iż nie spłacił kredytu, nie przedłożył żadnych dowodów, które podważyłyby wiarygodność stanu zadłużenia wynikającego z wydruku komputerowego, co przy uwzględnieniu pozostałych dowodów przedłożonych przez powodowy Bank należy uznać, że Wyciąg z Książ Bankowych stanowił wiarygodne źródło ustaleń faktycznych na okoliczność wysokości zadłużenia. Pozwany nie przedstawił bowiem żadnej argumentacji na okoliczność tego, że wyliczenie zadłużenia przedstawione przez stronę powodową nie jest zgodne z faktycznie istniejącym. W konsekwencji obrona pozwanego opierającą się jedynie na zaprzeczaniu oraz kwestiach formalnych, nie odnosząca się natomiast merytorycznie do stanu zadłużenia wynikającego z przedstawionego wydruku komputerowego, odzwierciedlającego historię rachunku kredytowego, pozostającego w zgodzie z wyciągiem z ksiąg bankowych, poza zaprzeczaniem, że może on obrazować stan zadłużenia okazała się nieskuteczna.

Trzeba bowiem wskazać, że zgodnie z rozkładem ciężaru dowodu wynikającego z art. 6 k.c. powód nie był zobowiązany do udowodnienia okoliczności negatywnych czyli faktu, że pozwany po 6 października 2016r. nie dokonał żadnej wpłaty. Zatem jeżeli pozwany zaprzeczał temu, że żądanie nie odzwierciedla faktycznego stanu zadłużenia to powinien był na okoliczność dokonywanych wpłat przedłożyć stosowne dowody, czego jednakże nie uczynił.

Na marginesie dodać ponadto należy, że fakt zbycia wierzytelności po doręczeniu odpisu pozwu nie miał wpływu na kwestię legitymacji czynnej dotychczasowego powoda, a tym samym nie mógł prowadzić do oddalenia powództwa na tej podstawie. Wyodrębniony w art. 192 pkt 3 skutek doręczenia pozwu, wprowadza wyjątek od ogólnej zasady orzekania, w myśl której sąd ocenia stan sprawy według chwili orzekania (art. 316 § 1). Stanowi on, że zbycie w toku sprawy rzeczy lub prawa objętych sporem, nie ma wpływu na dalszy bieg sprawy. Rozstrzyga zatem o skutkach przejścia rzeczy lub praw - najczęściej w drodze czynności prawnych lub decyzji administracyjnych - ujawnionych

w toku postępowania rozpoznawczego. Artykuł 192 pkt 3 nie narusza - po zawiśnięciu sporu - uprawnień strony, wynikających z zasady swobody umów (art. 353¹ k.c.), lecz zapobiega przed ujemnymi następstwami tej czynności przez jedną ze stron. Omawiany przepis zapewnia stabilność postępowania i daje wyraz rozszerzonej prawomocności wyroku. Powaga rzeczy osądzonej wyroku zapadłego w sytuacji opisanej w omawianym przepisie obejmuje swoimi granicami podmiotowymi również i nabywcę. Klauzula wykonalności może być nadana na rzecz lub przeciwko nabywcy, mimo że tytuł egzekucyjny na niego nie opiewa, albo przeciwko lub na rzecz zbywcy. Jednakże przejście uprawnień lub obowiązków musi być wykazane dokumentem urzędowym lub prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym (art. 788 § 1, zob. także art. 825 pkt 3 i art. 840 § 1 pkt 2).

W konsekwencji, Sąd Apelacyjny zarzuty apelacji uznał za zasadne i na mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I zgodnie z żądaniem zawartym w pozwie. Konsekwencją zmiany wyroku Sądu Okręgowego co do meritum była zmiana rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Na mocy art. 98 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny obciążył pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego poniesionym przez powoda. Na koszty te składała się opłata od apelacji oraz wynagrodzenie pełnomocnika ustalone zgodnie z § 2 pkt. 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

SSA Elżbieta Milewska- Czaja SSA Anna Strugała SSA Artur Lesiak